خراسان روزنامه صبح ایران
پنج شنبه ۱۸ مرداد ۱۳۹۷ . ۲۶ ذی القعده ۱۴۳۹ . شماره ۱۹۸۸۷

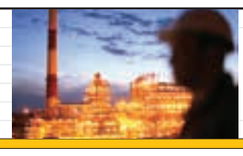

فرصت ها و تهدیدهای پیش رو برای مقابله با تحریم ها

آمریکا در حالی دور جدید تحریم ها را آغاز کرده است که به نظر می رسد فضای تحولات داخلی و بین المللی ایران با فضای دور قبلی تحریم ها در سال ۹۱ بسیار متفاوت است. در داخل کشور تجربه دوران تحریم های قبلی، فضای سیاست گذاری بازتری را پیش روی سیاست گذاران کشور به عنوان فرصت قرار داده است. فرصت هایی که البته ممکن است در صورت غفلت، به تهدید تبدیل شوند.

نگاهی به تحریم های پسابرجامی آمریکا و اقدامات مقابله ای پیشنهادی

کانال‌های عبور تحریم

گروه اقتصاد
Economic@khorasannews.com

آمریکا اردیبهشت امسال از برجام خارج شد و دور اول تحریم های این کشور علیه ایران (در موعد ۹۰ روز) مجدد آغاز شده است. این کشور در حالی دور جدید تحریم ها را آغاز کرده است که به نظر می رسد فضای تحولات داخلی و بین المللی ایران با فضای دور قبلی تحریم ها در سال ۹۱ بسیار متفاوت است. از منظر بین المللی هم اینک آمریکا اجماع جهانی را در کنار خود علیه ایران نمی بیند. از سوی دیگر در داخل کشور نیز تجربه دوران تحریم های قبلی، فضای سیاست گذاری بازتری را در پیش روی سیاست گذاران کشور به عنوان فرصت قرار داده است. فرصت هایی که البته ممکن است در صورت غفلت، به تهدید تبدیل شوند. با این حال، در گزارش پیش رو مروری بر دور جدید تحریم ها علیه ایران خواهیم داشت و سپس به طور مفصل تر، راه های پیش روی ایران برای مقابله با این دور از تحریم ها را توضیح خواهیم داد.

■ رئوس تحریم های جدید علیه ایران

بر اساس متن منتشر شده از سوی وزارت خزانه داری آمریکا، مهم ترین رئوس تحریمی ایران در اقدام جدید ایالات متحده در خروج از توافق برجام، به صورت زیر است:
-تحریم خرید و تحصیل انواع گواهی های مبتنی بر دلار از سوی دولت ایران
-تحریم خرید و فروش طلا و دیگر فلزات گران بهای ایران
-تحریم های مبادلات مهم مربوط به خرید یا فروش ریال ایران با نگهداری مبالغ قابل توجه یا حساب ها خارج از سرزمین ایران در قالب ریال ایرانی
-تحریم مبادلات موسسات مالی خارجی با بانک مرکزی ایران و موسسات مالی مشخص شده ایرانی، ذیل بخش ۱۲۴۵ قانون مجوز دفاع ملی
-تحریم خدمات پیام رسان مالی بین المللی سوئیفت
-تحریم خدمات بیمه و بیمه اتکایی

■ آثار و تبعات تحریم ها در ایران

به طور کلی تحریم بخش مالی اعم از بانکی، بانک مرکزی و بیمه ای و نقل و انتقالات ارزی، مهم ترین تحریم ها محسوب می شود و دامنه و درجه تاثیر گذاری آن ها بیش از دیگر تحریم هاست. نکته قابل توجه در این جا این است که تصمیمات جدید تحریمی آمریکا را باید نسبت به وضعیت ارتباطات بانکی و مالی در دوران اجرای توافق برجام (با حضور آمریکا) تحلیل کرد. مضاف بر این که نوع ارتباط اروپا و میزان تضمین یا تضمین نبودن آن ها در حفظ منافع اقتصادی جمهوری اسلامی ایران، آثار متفاوتی را برای نظام مالی ایران در پی خواهد داشت.

با همه این اوصاف، آثار و تبعات هر یک از اجزای تحریم، نیازمند تحلیل مجزای هر حوزه است که در ادامه مطلب به طور خلاصه به آن ها اشاره می شود.

-تحریم خدمات و عملیات مربوط به بانک داری بین الملل: اتصال به سیستم مالی سوئیفت، روابط کارگزاری، حساب های بانکی نزد بانک های خارجی، خطوط اعتباری، گشایش اعتبارات اسنادی و حواله های ارزی مهم ترین خدماتی هستند که در بستر بانک داری بین الملل انجام می شود و از تحریم ها تاثیر می گیرد. با این حال، محدودیت در این حوزه ها موجب افزایش جدی در هزینه های انتقال پول و به طور کلی تجارت خارجی خواهد شد.

نکته مهم در این زمینه، نسبی بودن اثرگذاری تحریم ها با توجه به وضعیت مبادلات بانکی بین المللی در دوران اجرای برجام تاکنون بوده است. توضیح آن که هر چند روی کاغذ، موانع ارتباط بانکی در دوران برجام برداشته شده بود، ولی ارزیابی عملی ارتباطات بانکی بین الملل در این دوره نشان از آن دارد، آن چنان که انتظار می رفت، گشایش جدی در ارتباط بانک های ایرانی با بانک های خارجی و تسهیل در نقل و انتقالات ارزی از طریق حساب ها صورت نگرفت.

بنابراین، با این توضیح که پیش از این نیز در طول اجرای توافق برجام، موانع تحریمی و غیر تحریمی ناظر بر مبادلات بانکی نسبتاً وجود داشته است و موانع ارتباط بانک داری بین الملل به طور کامل برطرف نشده بود، با سازوکارهای جدید تحریم های آمریکا، انتظار شوک منفی غیر منتظره در خصوص کیفیت ارتباطات بانکی و مبادلات پولی با کشورهای دیگر وجود ندارد.

با این حال، یکی از تبعات تحریم های نظام مالی، مربوط به نحوه و هزینه نقل و انتقال ارز است. تاکنون بخش قابل توجهی از نقل و انتقالات ارزی کشور از مسیر صرافی ها و از طریق مناطق محدودی مانند دبی، ترکیه و چین صورت می گرفته است که در ماه های اخیر به واسطه تحولات فنی و سیاسی در این کشورها، نقل و انتقالات ارزی کشور نسبت گذشته دشوارتر شده است. پرونده هالک بانک و جریمه ۳۷/۵ میلیارد دلاری آن در ترکیه نیز که به ویژه در دوره تحریم ها، نقش مهمی در نقل و انتقالات ارزی کشور داشت، منجر به بسته شدن این کانال و مهم تر از آن، افزایش ریسک معامله با بانک ها و صرافی های ایرانی در ترکیه شد. در واقع بانک های ترکیه می ترسند که آن ها هم به واسطه ارتباط مالی با ایران دچار مشکل شوند. در چین نیز که بزرگ ترین شریک تجاری ایران است، سخت گیری درباره نقل و انتقال های ارزی به بهانه اجرای ملاحظات FATF گسترش یافت و نقل و انتقالات ارزی کشور به ویژه ارز حاصل از صادرات نفت و محصولات پتروشیمی دشوارتر شد. بنا بر این، شرایط موجود کشور در خصوص بازار ارز و کیفیت نقل و انتقالات ارزی فارغ از فضای تحریمی، نامساعد ارزیابی می شود که این وضعیت بر و خامت شرایط پس از تحریم های جدید خواهد افزود.

■ پیام رسان مالی بین المللی

مهم ترین زیرساخت انتقال پول در فضای بین المللی، سامانه پیام رسان مالی موسوم به سوئیفت است. این سامانه در قالب برنامه رهگیری تامین مالی تروریسم (موسوم به TFTP)، اطلاعات تراکنش های بانک های ایرانی را در اختیار وزارت خزانه داری آمریکا قرار می دهد و آن ها می توانند به سادگی بانک های طرف مقابل ما را تهدید کنند. با این حال و با بازگرداندن تحریم های مربوط به این قسمت، روابط کارگزاری بانک های ایرانی محدود می شود و میزان آزادی عمل در جابه جایی پول از یک کشور به کشور دیگر کاهش می یابد. قطع دسترسی به سوئیفت هر چند موجب کاهش اشراف اطلاعاتی آمریکا روی تجارت خارجی کشور و مفید قلمداد می شود، اما مفید بودن آن بستگی به واکنش بانک مرکزی ایران در نحوه مواجهه و نیز طراحی گزینه های جایگزین دارد.

■ تحریم خرید و نگهداری ریال

در این زمینه این سوال مطرح می شود که این تحریم، چه بخش، نهاد یا ابزاری را هدف قرار داده است؟ و نیز ابزار شناسایی و اعمال این نوع تحریم چیست؟

یک ریشه اصلی این ماجرا را باید در پیمان پولی بین ایران و ترکیه دید. بعد از امضای اولین پیمان پولی دوجانبه بین ایران و ترکیه در مهر ۹۶، وزارت خزانه داری آمریکا، اعمال فشار زیادی را بر بانک های ترکیه ای آغاز کرد. در چندین نوبت نیز اخبار تایید نشده ای مبنی بر جریمه سنگین بانک های ترکیه توسط آمریکا منتشر شد. در این زمینه ظاهراً یک خط اعتباری ریالی در اختیار بانک های ترکیه ای قرار داده شده است تا از این طریق، واردات ترکیه از ایران تسهیل شود. بانک مرکزی ترکیه نیز یک خط اعتباری «لیر» برای بانک های ایرانی در ترکیه اختصاص داده است که واردات ایران از این کشور با این منبع انجام شود. در این مدل پیمان پولی که به طور مستقیم از ارز کشور مقابل استفاده می شود، نیاز به دلار و یورو را در تعاملات بین ایران و ترکیه از بین می برد. با این حال، متاسفانه پیام رسان این قرارداد، سوئیفت است. شرکت سوئیفت نیز در دو دهه گذشته، همواره در قالب برنامه TFTP، اطلاعات تراکنش های بین المللی بانک های ایرانی را در اختیار وزارت خزانه داری آمریکا قرار داده است. ظاهراً آمریکایی ها دریافته اند که با استفاده از این ابزار جدید، دیگر توانایی تحریم ایران را ندارند. بنابراین با فشار به بانک مرکزی ترکیه، برای جلوگیری از افتتاح حساب ریال به دنبال جلوگیری از پیمان های پولی دوجانبه ایران هستند.

■ تحریم حوزه بیمه

صنعت بیمه در طول تحریم و پیش از توافق برجام، با مشکلات زیادی روبه رو شد که با شروع فرایند جدید تحریم های ایالات متحده انتظار می رود این مشکلات کمابیش افزایش یابد. مهم ترین چالش های بیمه ای در دوران تحریم عبارتند از:

الف) نبود امکان دریافت پوشش های اتکایی از خارج و نبود امکان توزیع ریسک و در نتیجه تجمیع خطرها در داخل کشور.

ب) ارائه نشدن پوشش های بیمه ای خاص به کشتی ها و نفتکش های حمل کننده کالاها از ایران یا به مقصد ایران توسط شرکت های معتبر بین المللی.

ج) مشکل در نقل و انتقال ارز از سیستم سوئیفت برای نقل و انتقال ارز فی ما بین صنعت بیمه و شرکت های بیمه خارجی.

تاثیر محدودیت های فوق، پیش از اجرایی شدن توافق برجام این گونه بود که درصد واگذاری قرارداد های بیمه به خارج از حدود ۲۵ درصد به زیر یک درصد و تعهدات واگذار شده از حدود ۳۵ میلیارد دلار به حدود سه میلیارد دلار کاهش یافت.

به طور کلی تحریم ها بر وضعیت مدیریت ریسک شرکت های بیمه از جنبه های مختلف اثرگذار هستند. تحریم ها هم بر دسترسی به خدمات مشاوره و ریسک شرکت های بیمه از شرکت های معتبر بین المللی اثر منفی می گذارند و هم بر رتبه ریسک رشته های مختلف بیمه ای به ویژه ریسک های مرتبط با شرکت های بزرگ حمل و نقل و نفت و گاز. با توجه به نقش مهم صنعت بیمه، به ویژه در حوزه حمل و نقل و به خصوص حمل و نقل دریایی، این تحریم ها مشکلات زیادی را در دیگر بخش ها نیز به وجود آورد که از آن جمله می توان به مشکل بیمه نفتکش ها اشاره کرد. با این حال، در تجربه تحریم های قبلی، اقداماتی در داخل کشور صورت گرفت تا تاثیر این محدودیت ها بر صنعت بیمه کاهش یابد. مهم ترین اقدامات با هدف تقویت ظرفیت بازار اتکایی کشور در داخل عبارت بودند از: ایجاد حساب اتکایی کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران و شرکت های تابعه تحت عنوان P&I، کنسرسیوم اتکایی P&I نفتکش های شرکت ملی نفتکش ایران و کنسرسیوم P&I برای شناورهای خارجی. همچنین با انتقال بخشی از ریسک ها به بازارهای آسیایی و آفریقایی و نیز خاورمیانه تلاش شد تا از تجمیع ریسک ها در داخل در شرایط نبود دسترسی به شرکت های بیمه اتکایی معتبر بین المللی جلوگیری شود.

در مجموع باید گفت که تحریم ها بر وضعیت مدیریت ریسک شرکت های بیمه، از جنبه های مختلف اثرگذار بوده اند. اگر چه بهبودهایی پس از برجام در زمینه توانایی شرکت های بیمه در مدیریت ریسک از جنبه های مختلف به وجود آمده است، با این حال باید تصریح کرد که بهبود ایجاد شده در دوران برجام، هنوز با دوران پیش از تحریم ها قابل مقایسه است.

■ راهبردها و اقدامات پیشنهادی

ارائه راهبردها و راهکارهای اصلاحی در حوزه نظام مالی باید با توجه به ارزیابی نقاط قوت و ضعف داخلی و تهدید ها و فرصت های بیرونی انجام شود. بر این اساس، در ادامه گزارش و پیش از ارائه راهبردها و راهکارهای مدیریت دوران تحریم جدید، به این قوت ها، ضعف ها، تهدیدها و فرصت ها اشاره می شود.

■ نقاط قوت

-راه اندازی برخی سامانه های متمرکز و غیر متمرکز بانکی و مالی در داخل کشور و ایجاد بستر امن داخلی
-وجود تجربه های مقابله با تحریم در حوزه مبادلات ارزی و بانکی
-سیاست های اقتصاد مقاومتی و برخی اقدامات مطلوب در خصوص درون زا کردن اقتصاد و حمایت نسبی نظام بانکی از طرح های اقتصادی
-آماده بودن افکار عمومی در خصوص توجه به ظرفیت های داخل و حمایت از تولیدات داخلی و اتکای کمتر به خارج به دلیل بی اعتمادی به غرب

■ نقاط ضعف

وجود مشکلات مالی و ترازنامه ای در بانک های کشور که شکنندگی نظام مالی را در مواجهه با تحریم ها افزایش می دهد.

نبود مدیریت صحیح نظام ارزی کشور در یک سال اخیر همانند خطای اصرار به تک نرخی کردن نرخ ارز در شرایط فعلی و نبود مدیریت تقاضای ارز.

کاهش مستمر ارزش پول ملی به واسطه افزایش نرخ ارز و تضعیف ریال در برابر دلار.

وجود حجم بسیار بالای نقدینگی در نظام بانکی که خطر بروز شوک ها و هیجانات سفته بازانه را به بازار اضافه می کند.

نبود چاره اندیشی درباره مشکلات نقل و انتقال ارزی در خارج از کشور و تمرکز بر عرضه و تقاضای داخلی ارز.

تضعیف کانال نقل و انتقالات ارزی توسط صرافی ها در ماه های اخیر و نبود نقشه ارزی مناسب.

■ فرصت ها

ظهور فناوری های جدید مالی به ویژه بلاک چین در خصوص رمزنگاری در مبادلات و پرداخت های مالی و تجربه عملی برخی بانک ها در کشورهایی مانند آلمان و وونزوئلا.

روش های جدید تجارت خارجی نظیر پیمای های تجاری دوجانبه، پیمان های پولی دوجانبه و تهاتر انرژی و کالا برای استفاده از درآمدهای ارزی دولت.

موفقیت نسبی در همراهی برخی کشورهای عمده تجاری و انعقاد پیمان های پولی دو یا چند جانبه.

ایجاد سامانه های جایگزین سوئیفت توسط کشورهایی همچون روسیه و چین.

■ تهدیدها

اعمال فشار مضاعف از ناحیه نهادهایی مانند FATF به واسطه شفافیت های ایجادشده در داخل و خارج از کشور.

افزایش هزینه ها به دلیل افزوده شدن واسطه ها و هزینه مبادلات در شرایط تحریمی.

تجربه ایالات متحده آمریکا در وضع قوانین تحریمی علیه ایران و رفع نقایص در دور جدید تحریم ها.

■ الف) پیشنهادها در حوزه ارزی و مبادلات پولی

-تلاش های سیاسی و دیپلماتیک برای تسهیل نقل و انتقالات ارزی، به خصوص با توجه به این که بخش عمده تجارت کشور با چندین کشور معدود شامل چین، امارات، کره جنوبی، ترکیه و هند صورت می گیرد و برخی از این کشورها، در دوران تحریم همکاری خوبی با کشور ما داشته اند.

-تغییر در اکوسیستم انتقال ارزی و نظام تجاری کشور: تمرکز بخش قابل توجهی از انتقالات ارزی کشور در چند نقطه خاص مانند دوبی منجر به آسیب پذیری نظام ارزی شده است بنابراین در بلندمدت، باید برای تمرکززدایی از نقل و انتقالات کشور و ترجیحاً انتقال آن به کشورهای دیگر، برنامه ریزی کرد. در این زمینه، یک راهبرد دیگر، تامین نیازهای وارداتی از کشورهای مقصد صادرات کالاهای ایرانی است تا با تعادل یابی تراز تجاری، نیاز کشور به نقل و انتقال پول کاهش یابد. یک راهبرد دیگر نیز جذب سرمایه گذار خارجی با هدف کاهش تجارت است. به عنوان مثال یکی از اقلام صادرات کشور، صادرات سنگ و آهن و یکی از اقلام عمده واردات کشور، واردات فولاد به اشکال مختلف است که در واقع محصول فراوری شده از سنگ آهن است. موضوع جالب تر می شود زمانی که بدانیم کره جنوبی طرف عمده تجاری ما در صادرات سنگ آهن و واردات فولاد است. بنابراین در صورتی که با سرمایه گذاری طرف کره ای تبدیل سنگ آهن به فولاد در داخل کشور انجام شود، ضمن کاهش هزینه ها، نظام ارزی کشور نیز تقویت خواهد شد.

-انعقاد پیمان های پولی با طرف های تجاری: در این زمینه ضروری است بانک مرکزی اولاً برای امضای قرارداد با کشورهای عمده طرف تجارت با ایران اقدام کند. ثانیاً سامانه نرم افزاری اجرای پیمان را طراحی و عملیاتی و آیین نامه های لازم را به شبکه بانکی ابلاغ کند. ثالثاً آموزش لازم را به صادرکنندگان و واردکنندگان ارائه و با در نظر گرفتن مشوق هایی، آن ها را به استفاده از این زیرساخت ترغیب کند. این مشوق ها لازم است تا در کشورهای طرف تجاری نیز در نظر گرفته شود تا راغب نبودن تجار خارجی مانع فعالیت پیمان نشود. در این زمینه، نکته مهم آن است که تراکنش های مربوط به پیمان پولی دوجانبه نباید از طریق بستر سوئیفت انجام شود. در نهایت نیز باید این را گفت که انعقاد پیمان پولی با کشورهای طرف عمده تجاری ایران، نیازمند رایزنی و هماهنگی در بالاترین سطح سیاسی در طول ماه های آینده و سپس مذاکرات و هماهنگی های فنی و اقتصادی است.

-طراحی پیام رسان مالی غیر متمرکز به عنوان جایگزین پیام رسان های مالی متمرکز مانند سوئیفت، برای کاهش اشراف وزارت خزانه داری آمریکا بر تراکنش های بانکی و به تبع آن کاهش اشراف بر تجارت خارجی کشور. شایان ذکر است، بانک مرکزی در سال ۹۱ که ارتباط برخی از بانک های ایرانی به واسطه تحریم ها با سامانه سوئیفت قطع شده بود، سامانه پیام رسان «سپام» را برای ارتباط بین بانک های داخلی راه اندازی کرد. هم اکنون ضروری است بانک های ایرانی از استفاده از سامانه سوئیفت برای تبادلات با بانک های ایرانی منع شوند و به عنوان راه حل کوتاه مدت، به بانک های خارجی داوطلب نیز دسترسی به سامانه سپام بانک مرکزی داده شود. شایان ذکر است، هم اینک برخی کشورهای اروپایی، آمریکا، چین، روسیه و هند نیز سامانه های موازی سوئیفت را برای ارتباط داخلی دارند. همچنین در میان مدت می توان استفاده از «پیام رسان زنجیره بلوک» را در دستور کار قرار داد. این پیام رسان همه ویژگی های مثبت سوئیفت را دارد و در عین حال فاقد ویژگی های منفی آن است.

-استفاده از رمزارزها در تسویه معاملات بین المللی: البته این ارزها به رغم مزیت هایی همچون نبود امکان تشخیص هویت افراد در دوران تحریم، معایب و ملاحظاتی مانند ریسک بالای کاربرد برای معاملات کلان و نوسان های زیاد را دارند.

-توجه به موانع غیر تحریمی در ارتباط بانک ها با فضای بین المللی: گفتنی است که بخشی از موانع مربوط به ارتباط بانک ها و به طور کلی نظام مالی ایران با بانک ها و موسسات اعتباری خارجی، به مسائل و چالش هایی غیر از تحریم همانند رعایت استانداردهای مربوط به کمیته بازل (در نظام بانکی)، استانداردهای گزارشگری مالی، توصیه های مربوط به مبارزه با پول شویی و تامین مالی تروریسم، شاخص های عملکردی و کفایت سرمایه بر می گردد که نباید از این موانع غفلت کرد. زیرا در تعامل و مذاکره برای ایجاد ارتباط با بانک های خارجی، تطابق نداشتن بانک ها با استانداردهای بین المللی می تواند بهانه مناسبی برای بانک های خارجی در نبود ارتباط با بانک های ایرانی باشد. آن هم در شرایطی که هزینه مبادله ها با وضع تحریم ها افزایش می یابد.

ب) راهبردهای ناظر بر صنعت بیمه

صنعت بیمه کشور به ویژه در حوزه ریسک های بزرگ و بیمه کشتیرانی و... نیازمند اقدامات جدی پیش از شدت گرفتن تحریم های آمریکاست. برخی از مهم ترین اقدامات پیشنهادی در این حوزه عبارتند از:

-ایجاد حساب اتکایی ویژه تحریم با ضمانت و پشتوانه دولت به منظور جبران کمبود ظرفیت (بیمه) اتکایی مورد نیاز ریسک های عمده مهم کشور (صنایع ساحلی و فراساحلی، نفت، گاز و پتروشیمی، ناوگان کشتیرانی و هواپیمایی و...) که در دوران غیر تحریم از بازار بین المللی تامین می شد.

-تشکیل کلوب های تخصصی P&I در داخل کشور برای ارائه پوشش های خاص و مورد نیاز ناوگان های کشتیرانی کشور از جمله شرکت ملی نفتکش.

-استفاده از ظرفیت شرکت های بیمه داخلی اعم از مستقیم و اتکایی برای توزیع برخی ریسک های عمده در داخل کشور.

جدول متوسط [شماره ۷۱۸۴]

طراح جدول: مجید شادروح

افقی

۱-پیروان-دانه کش بی آزار-راکب-فصل-کلمه ای برای بیان آرزو ۲-چراغ آویز-سی و چهارمین سوره قرآن مجید-از درندگان-مقابل ۳-نت استمرار-هنرپیشه-درون ۴-ابزار نجار-بهشت شداد-هریک از قطعات پنجگانه زمین-پسوند شباهت-نوعی حلزون ۵-آب عرب-استخوان بندی-میوه خوب-بارانداز-آخرین توان ۶-آن که برای اولین بار به وجود چیزی پی می برد-سحاب-کرکس-دایر ۷-عدد ورزشی-شهری با نام قدیمی ترشیز-لنگه در-مسافت-دویار هم قد ۸-سرشت-ریشه خارجی-مهراس-تقویت امواج-مطمئن ۹-پهلوان-کنایه از آدم مفلس-دور دهان ۱۰-معشوق-شهر بی قانون-چوبی که هنگام شخم زدن زمین روی گردن گاو می گذاشتند-جهنم ۱۱-پرنده سعادت-پارچه دریایی-گریزان-ورزش تابستانی-هوس

عمودی

۱-القای امری از جانب خداوند در دل انسان-خشمگین ۲-گیسو-پستاندار بومی آمریکای شمالی-تکیه برپشتی ۳-دوال-مجنون ۴-خط کش مهندسی-سرشک-نت ششم ۵-تلخ-اثر ملاصدرا-چهره ۶-بلدرچین-نحس ۷-خاک صنعتی-سرزنش-دانه خوشبو ۸-حرف همراهی-درخت انداز-واحد سطح ۹-راهزن-مرکز ۱۰-نوعی وسیله بازی-عشق فرنگی ۱۱-یاروی مشهدی-از ادوات جنگی ۱۲-رشته-جانشین ۱۳-پوستین-حسرت-جهت ۱۴-پیشرو گله-رموز-اغما ۱۵-هر بخش از اوستا-آواز دادن ۱۶-آغوش-لاله سرخ-علامت جمع فارسی ۱۷-رها-بخشش-بوی رطوبت ۱۸-بزرگان-الگو ۱۹-اگر-پیکر-از اقمار مشتری ۲۰-آش-پایان

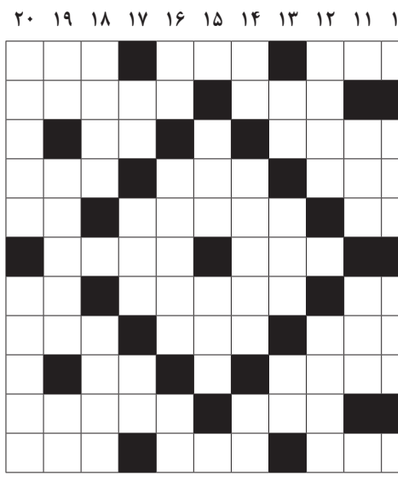

حل جدول شماره ۷۱۸۳

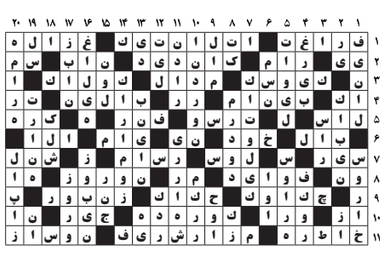

جدول سخت [شماره ۳۹۴]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی: ۱-پیشامد-رودقابل کشتیرانی هامبورگ-دریچه باز وبسته کردن سیلندرهای خودرو-غذای مجردی ۲-گزیده ای از آثار رضا براهنی در این کتاب گردآوری شده است-از آثار ژان راسین، نمایش نامه نویس فرانسوی-قطعه موسیقی برای سه نوازنده ۳-صندلی تشریفاتی-یک حرف و سه حرف-یکی از سه حالت ماده-گواه آوردن ۴-خاندان-پیوسته-زادگاه حضرت ابراهیم(ع)-گمراه کردن-غیر شفاف ۵-اما-فیلمی مشهور از چارلی چاپلین-منطقه ای مشهور در اسپانیا ۶-پیشروقافله زائران-شهری در جمهوری آذربایجان-کردار-جوهر قلیا ۷-آبونمان-درامی سیاسی به کارگردانی برنارد وبرتولوچی، سینماگر ایتالیایی-برادهفلز ۸-از اقوام نزدیک-لغو-بالاپوش بلندمردان قدیم-رودخانه ارس-کله ۹-غیر مذهبی-مربوط به گذشته-بابا-از صورفلکی نیمکره شمالی آسمان ۱۰-مزدور-نوعی سنگ قیمتی-از نهادهای سازمان ملل متحد که برای پرداخت وام به کشورها تأسیس شده است ۱۱-ادغام چند منبع صوتی یا تصویری روی یک نوار-آهنگ ساز آلمانی قرن نوزدهم-سر به راه-نوعی آش که با آرد گندم تهیه می شود.

عمودی: ۱-خلاصه گویی-روانه کردن ۲-نوعی اختلال بینایی که در کودکان شایع است-اصفهان قدیم ۳-کامل-از فرقه های مسیحیت ۴-اشاره به دور-روشن و درخشان-پرآب ترین رودخانه شمالی آذربایجان شرقی ۵-دعای پس از رکعت دوم نماز-شکوه گر ۶-به مقام قرب الهی رسیده-مجموعه داستانی نوشته منیرو روانی پور ۷-از هم پاشیده-آش سر که ۸-سیلی-صادق و صمیمی-جوی خون ۹-از گیاهان آپارتمانی زیبا-زندان ۱۰-نخست-داداش ۱۱-محل تولد امام زمان(ع)-امام علی(ع) آن را بهترین میراث می داند ۱۲-میخ در گویش عرب-فقیر و تهیدست ۱۳-عضو رونده-خدای اندیشه و هنر در اساطیر یونان-سودای ناله ۱۴-دراز گوش-نوعی گلوله که در هوا منفجر می شود ۱۵-رهبر-جهاز عروس ۱۶-از سازهای زخمه ای-امیدوار کردن ۱۷-پدرآذری-سومین فرمانروای خوارزمشاهی-خدای درویش ۱۸-معادل فارسی جمعیت-پسر حضرت نوح(ع) ۱۹-قدم یکپا-از باشگاه های فوتبال اسپانیا ۲۰-اداکردن-نامی برای بلدرچین.
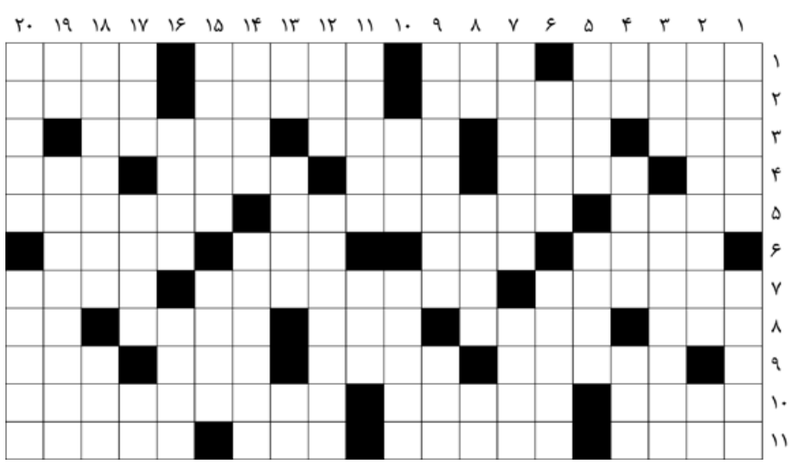
حل جدول شماره ۳۹۳